A jó palócok

INTERJÚ NALDO NALDIVAL

CORVINÁK MÁTYÁS KIRÁLY

4. Kiadás 15. Jan. 2026 price: 0,50

NALDO NALDI- HUNYADI MÁTYÁS KÖNYVTÁRÀNAK HUMANISTA TUDÓSA

– Tisztelt Naldo Naldi úr, milyen könyvtárban járunk most?

– Hunyadi Mátyás király híres könyvtárában, a Bibliotheca Corvinianában. Ez Európa egyik legjelentősebb reneszánsz könyvtára, amely több mint kétezer kézzel írott kódexet tartalmazott.

–Milyen könyvek találhatók itt?

– Főként latin és görög nyelvű művek. Vannak köztük ókori szerzők – például Arisztotelész és Platón írásai –, valamint történelmi, filozófiai, csillagászati és orvosi munkák is. Sok könyvet Itáliából hozattunk, ahol a humanista tudományok nagyon fejlettek.

– Igaz, hogy ezek a könyvek különlegessek voltak?

– Igen. A corvinák díszes, bőrkötésű kódexek, gyakran aranyozott borítóval és gazdag miniatúrákkal. Mindegyiket kézzel másolták, nyomtatott könyv ekkor még alig volt. Mátyás király nagy gondot fordított arra, hogy a könyvtár méltó legyen egy reneszánsz uralkodóhoz.

Mi volt Mátyás király célja a könyvtár megalapításával?

– A király célja az volt, hogy Magyarországot a műveltség és a tudomány központjává tegye. Hitt abban, hogy a tudás erősíti az államot, és hogy egy művelt uralkodó jobb döntéseket hoz. A könyvtár segítségével fel akarta zárkóztatni országát Itália és Nyugat-Európa szellemi színvonalához.

– Használta maga a király is a könyvtárat?

– Természetesen. Mátyás király rendszeresen olvasott, különösen érdekelte a történelem és a filozófia. Sok könyvet személyesen választott ki, és gyakran beszélgetett tudósokkal az olvasott művekről.

–Mit gondol, miért volt ez a könyvtár annyira különleges?

– Mert nemcsak egy gyűjtemény volt, hanem a tudás tiszteletének jelképe. A Corvina azt mutatta meg Európának, hogy Magyarország egy művelt, erős és haladó királyság.

.

A múltmesterei

Mamma mia! Micsoda könyvtár!

Naldo Naldi mesél Mátyás király fényes könyvtáráról

Köszöntjük olvasóinkat, lelkes diákjainkat a napfényes Firenzéből. Stábunk ide utazott, hogy exkluzív interjút készítsen Naldo Naldival, a híres firenzei egyetem grammatika és retorika professzorával, aki több kéziratot másolt és javított ki Hunyadi Mátyás magyar király könyvtára számára.

Hogy került kapcsolatba igazságos és dicső Mátyás királyunkkal?

Egy kedves barátom, Taddeo Ugoletto irányítja a felséges király könyvtárát. Ő szervezett be a munkába. Fantastico, hogy Máytásnak dolgozhatok, mert kevés művelt uralkodója van a mi világunknak, ki pénzt áldozna a műveltség oltárán.

Mi indíthatta a felséges Mátyást a könyvtár magalapítására?

Allora, a nevelés, az itáliai humanizmus, művészet! A nápolyi Beatrix királyné nélkül nem tartana ott a magyar kultúra, ahol most. Humanistákat hívott meg a magyar királyi udvarba, mint Antonio Bonfini vagy Galeotto Marzio.

Dicsőítő epikus művében csodás szavakkal vall a könyvtárról. Fesse le a könyvtárat, hogy azok, akik nem láthatják belülről, el tudják képzelni, milyen is az?

A budai palota Dunára néző oldalán a trónterem és kápolna közelében kapott helyet a tudás szentélye. A termet csodálatos intarziás szekrények ölelik körbe, melyek nyitott polcait nehéz vörös függönyök takarják a portól. A terem két ablaka színes üvegekkel van kirakva. A napsugarak a színes üvegeken át aranyos fénybe vonják a könyvtártermet. A teremben selyemmel bevont fotelek várják az olvasót. Az intarziás asztalok fedőlapját a magyarok őstörténetének egyes jelenetei díszítik. Meraviglioso! Fantastico!

Mennyi könyvnek ad otthont ez a könyvtár?

Itálián kívül ez az első humanista fejedelmi bibliothéka, melynek nagyságát csak a pápai könyvtár nagysága múlja felül. Unico! Kétezer darab kódex gazdagítja a magyar király könyvtárát. Sono al settimo cielo!

Hát ez az előkelő helyezés majdnem füstbe ment a tavalyi évben, mikor tűz ütött ki a palotában. Mi történt valójában?

Che casino! Mamma mia, che catastrofe! Az egyik szobában a kandallóból kipattanó szikrától lángra kapott a függöny, s már kész is a baj! Rettentően megijedtem, féltem, hogy kárba vész a munkám, no meg a könyvtár! Mátyás király is nagyon megijedt, hogy a palotában keletkezett tűz eléri a könyvtárat is. Grazie a Dio! A könyvtár megmenekült a lángoktól.

Hallottuk hírét a corvinák díszítésének? Részletekről tudna-e bővebben mesélni?

Létrehoztunk egy könyvkészítő műhelyt a budai palotában, így helyben van minden, ami a könyvtár fejlődéséhez szükséges. Ecco, itáliai könyvkötőmesterek dolgoznak itt, mert ők a legjobbak. Tutti, tutti! Egyedi kötéstervet alkottak, mely egyedülálló: az itáliai all'antica és a perzsa elemek ötvöződéséből született meg, és ezt még aranyozták, sőt! Beledolgozták a királyi címert is. Vannak lila, vörös és kék bársonyba, vörös és kék selyembe kötött darabok is. Díszítésként rézcsatok, zománcberakások gazdagítják a könyv borítását. Perfetto! Csak ezt mondhatom.

Kik dolgoznak a gazdag díszítésén a könyveknek?

Allora, a legkiválóbb firenzei scriptorok és miniátorok dolgoznak itt: Attavante degli Attavanti, Boccardino il Vecchio, Gherardo és Monte di Giovanni, a milánói miniátor, Francesco Castello. Meraviglioso! Fantastico!

Mely könyvek vannak túlsúlyban a könyvtárban a kézzel írottak vagy a nyomtatottak?

Allora! Uralkodóhoz illően a legtöbb kódex kézzel írott és gazdagon díszített. Csak Thuróczi János krónikáját nyomtattuk.

Ez a krónika miért nyomtatással jelent meg? Van ennek valami komoly oka?

A munka hatalmas terjedelmű. Ha kézzel íródott volna, túl vastag lett volna. Ezért kipróbáltuk a nyomtatást. Bevált. Tökéletes lett. Perfetto!

Különlegesnek tartja a könyvtárat?

Che domanda! Allora, a könyvtár egyik különlegessége, hogy nem csak latin, hanem görög nyelvű művekkel is büszkélkedik. És van egy igazi unicum is. Itt és csak itt lelhető meg Bíborbanszületett Konstantin bizánci császár De caeremoniis című munkája! Unico! Fantastico!

Miért nevezik a könyvtárat Bibliotheca corvinianának, mikor Ön a művében Augustae Bibliothecanak nevezte?

Mátyás a római császárok méltó utóda. Ecco! Ez teljesen egyértelmű. És persze, a felséges királynak is tetszik e megnevezés, és én ezt nem vitatom.

Engedjen meg a végére egy személyes kérdést is. Melyik könyv a kedvence? Milyen a viszonya a kollégákkal?

Philostratos corvina az egyik kedvencem. Mamma mia! Itt van az a miniatúra, amelyen Corvin János, a nemes és tudós király fia a bécsújhelyi diadalmenetnél egy szekéren áll, s a fekete sereg zászlaját lengeti. Che bello!
Allora, a legkiválóbb szakértők itt vannak Itáliában. Per fortuna, a mi hazánk ontja a művelt tudós főket, a polihisztorokat. Büszke vagyok arra, hogy ilyen emberek közvetítik a humanizmust Európában, Budán, mint neves itáliai kollégáim és szerény személyem.

Aranygyapjas báránykák

Naldo Naldi: a név, amit érdemes megjegyezni

Exkluzív interjú Naldo Naldival

(Cikk a Kiwi c. iskolaújság legújabb számából)

Ma az iskolaújság részére NALDO NALDI humanista költő és tudós lesz a vendégünk, aki beszámol életéről, kihívásairól, munkásságáról és nem mellesleg a Bibliotheca Corvinaról (a királyi könyvtárról).

Nagy megtiszteltetés számunkra, hogy megismerhetjük Önt, és köszönjük, hogy elfogadta a meghívásunkat!

Én érzem magam megtisztelve.

Először is, kérem mutatkozzon be!

- Naldo Naldi a becsületes nevem. Rólam annyit kell tudni, hogy Firenzében nőttem fel, ahol a reneszánsz évtizedek óta virágzott. Szegény családban nevelkedtem, tanulmányaimat humanista mestereknél végeztem. Már fiatal koromban az írásnak szenteltem az életem.

Köszönjük. Azt hiszem, mindenki hallott Mátyás király könyvtáráról, viszont arról már kevesebben tudnak, hogyan is nézett ki valójában. Tudna erről mesélni?

Örömmel. A Bibliotheca Corviniana Mátyás király híres könyvtára, itt volt jelen a reneszánszkori Európa legjelentősebb gyűjteménye a vatikáni állomány után. Az itt megtalálható kódexek az ún. korvinák. Azt hiszem, magaménak tudhatom a legrészletesebb és legfontosabb leírást, amelyben bemutatom a könyvtár berendezését és állományát. A *De laudibus Augustae Bibliothecae* című írásom egy négy könyvből álló, közel 1850 soros latin nyelvű dicsőítő költemény, amelyben Mátyás budai könyvtárát mutatom be. A könyvtár a palota emeletén, a Duna felőli oldalon helyezkedett el a kápolna mellett, boltozott termeit pedig színes üvegablakok világították meg. A falakat díszes faburkolat fedte.

S hogyan került kapcsolatba Mátyás királlyal?

Az európai udvarok közül felkeltette az érdeklődésemet a Magyar Királyság. Hunyadi Mátyást ez idő tájt úgy nevezték Itáliában, mint a tudományok és művészetek pártfogója. Bár a Magyar Királyságban sosem jártam, információim a királyi könyvtárostól, Taddeo Ugoletótól kaptam, aki a kérésemre gyűjtötte össze az adatokat az művemhez.

Hogyan viszonyult Mátyás a könyvtárához? Valóban fontosnak érezte?

Rendkívül fontosnak érezte. Magyarország a reneszánsz központjává lett. Mátyás maga válogatta át a könyveket, megtekintette a műhelyekben folyó munkát. Azt állította, a könyv tudás, a tudás pedig hatalom. Mátyás korvinái jellemző egyedi bőrkötésben készültek. A budai könyvkötő-műhely sajátos kötéstípust fejlesztett ki számukra. Jómagam pedig Firenzében felügyeltem a király számára készülő kódexek másolását és beszerzését.

Kérem, említsen meg néhány korvinát, amelyek a könyvtár legértékesebb darabjai közé tartoztak.

Szíves örömest. A Bibliotheca Corvinában klasszikus szerzők és egyházatyák művei voltak megtekinthetők. Nemcsak latin, de görög nyelvű művekkel is büszkélkedhetett a könyvtár. Bíborbanszületett Konstantin, a bizánci császár művét, a *De caeremoniis* kizárólag a Corvina könyvtár őrizte meg a jövő generációja számára.

Jól értelmezem, hogy ezek a könyvek ill. kódexek mind kézzel íródtak?

Kedveskéim. A 15. századról beszélünk, amikor is nyomtatott könyveket még alig találunk a korvinák között. Thuróczi János és Pietro Ransano történelmi krónikái azon kevés munkák közé tartoztak, amelyek nyomtatott formában voltak megtalálhatóak a könyvtárban. Ám az igazi, uralkodóhoz illő reprezentativitást ekkor még a kézzel írt és gazdagon díszített kézirat képviselte. Ma ezt el sem tudnátok képzelni, igaz?

Képen az interjút készítő csapat és Naldo Naldi látható (balról Vince, Luca, Naldo Naldi és Alex).

Nem igazán. Ha jól tudom, Ön is számos vers és elégia megalkotója. Tudna említeni párat?

Igen, első szerelmi témájú versem 1451- ből származik, majd vergiliusi stílusú eklogákat is komponáltam. 1474-ben megkomponáltam a Volaterrais című verset is, amely négy könyvben is szerepel Volterra 1472-es meghódításáról, Federico da Montefeltrotól , aki akkoriban a firenzeiek katonai kapitánya volt. De legfontosabb művemnek talán az Elégiákat mondhatom, amely három különböző könyvet foglal magában.

Már csak pár gyors kérdés maradt hátra. Mit üzenne a mai generáció számára?

Egyszerű, olvassanak. Az olvasás fejleszt és műveltté tesz.

És az utolsó kérdésünk: Real Madrid vagy Barçelona?

Haha. Jó kérdés. Bár mindkét csapatot elismerem, mégis Fiorentinát mondanám, szülőföldem csapatát. És nem mellesleg, Magyarországon a szintén lila Újpest sem rossz.

Köszönjük szépen a beszélgetést!

Corvina Mátyás

királyi könyvtárából.

Fiorentina

A régmúlt harcosai

Tört- én-(v)elem
Időtlen utazás!

Iskolaújságunk Tört-én-(v)elem rovatában egy szenzációval jelentkezünk.

A Dölorien társaság jóvoltából egy időutazáson vehettünk részt. Ennek feltételeit Mekfláj úrtól tudtuk meg. Csak az ottlétünk alatt látottakról beszélhetünk. Maga az utazás az éj leple alatt titokban történik. A történelem folyásába nem avatkozhatunk be.

Úti célunk Hunyadi Mátyás könyvtára volt.

Meglepetésünkre már vártak ránk. Vezetőnk egy pálos rendi szerzetes, János testvér testvére lett. Megtudtuk tőle, hogy öt nappal ezelőtt értesítették, hogy jöttünkre három nap múlva, pirkadatkor, a palotától keletre számítson. Indultunk is rögtön, mert küldetésünk csupán egy napra szólt. Közben János testvér testvére is mesélni kezdett. A könyvtár a palotában a Dunára néző oldalon, a trónterem közelében van. Azt, hogy egyre közelebb kerültünk a palota központi részéhez, jól jelezte a hollós címerrel díszített palástban strázsáló katonák sokasága.

A könyvtárba lépve a lélegzetünk is elállt. A színes ablaküvegen keresztül besütő délelőtti nap varázslatos fényben világította meg a termet, melyben intarziás könyvszekrények sorakoztak hármas csoportokban. Ezekben a könyveket nehéz vörös függönyök védték a portól. Körben ládák melyek az etruszk emberek művészetét dicsérték. Két ablak közt egy arany takaróval leterített ágyat láttunk. Ámulatunkból egy mélyen meghajló ember bemutatkozása zökkentett ki minket. Ő volt Naldo Naldi. Elnézést kért, mert eredetileg Bonfini mester kalauzolt volna minket, de ő épp Bécsújhely elfoglalásának történetét igyekszik papírra vetni.

Naldo közel hajolva súgta nekünk, hogy a könyvtár nem a király saját gondolataiból született. A humanizmus szellemének lángra lobbantói, Vitéz János és Janus Pannonius voltak. Vitéz saját gyűjteménye a királyi könyvtár alapját képezi, miután Budára hozatták. Továbbá Handó György, kalocsai érsek könyvtárának egy része is átvándorolt Budára. Vitéz Jánosnak és Janus Pannoniusnak nézeteltérése támadt a királlyal, ezért nevüket szánkra ne vegyük, ha jót akarunk magunknak. Súgta még oda.

Hirtelen két alak kezdett heves vitába. Indulatos gesztusaikból azonnal tudtuk, hogy olaszok, akarom mondani itáliaiak. Naldo legyintett. Csak a firenzei Gherardo és Monte di Giovanni vitáznak közös munkájuk egyik iniciáléján. Ne

is törődjünk velük! Nagyon sok itáliai mester dolgozik az udvarban, mondta. Ő maga a pármai Taddeo Ugoletto munkatársaként került Mátyás szolgálatába.

Naldo mindent tudott a könyvtárról, hiszen működtetésében is nagy szerepet játszott. Például felügyelte a kódex másolásokat. Könyvtárosunk szerint, Mátyás kezdetben, Vitéz János szellemiségét követve, őszinte rajongást mutatott a művészetek, tudományok iránt. Ezen időszakra tehető a könyvek szeretetének megszületése is. Azt, hogy még mindig az őszinte szenvedély hajtja-e, vagy már az uralkodói nagyravágyás, nem tudni. Lehet, hogy a szemei előtt lebegő német-római császárság egyik szimbólumának szánja. Már majdnem 2000 könyvünk van. Görög, latin, héber nyelvűt egyaránt találni. Megtalálhatjuk itt akár Bíborbanszületett Konstantin, bizánci császár, De caeremaniis című művét is.

Beatrix királyné érkezésével új lendületet kapott a könyvtár fejlesztése. Firenzében műhely alakult ahol Mátyás számára készülnek az alkotások.

Van egy könyvkötő műhelyünk!- kiáltott Naldo. -Gyerünk nézzük meg! Itt van a vásártér túloldalán. - mondta.

A piactéren hatalmas zűrzavar fogadott minket. Egymás hegyén - hátán emberek, katonák, állatok, eladásra szánt termékek. A műhely mester felismerve Naldot, hevesen integetett, hogy siessünk. Majd mögöttünk nagy lendülettel bevágta a műhely ajtót. Aztán kérdés nélkül hadarta .

-Egy eszét vesztett földesúr, több száz kutyát hozott a vásárba. A katonák reggel óta nem bírják megfékezni az ebeket. Hát normális az ilyen? – kérdezte.

Mi csak kuncogtunk majd újabb ámulatba estünk. Itt is könyvek sorakoztak. Kötésre várók és készek. Itáliai és keleti, perzsa elemekből alkotott kompozíciók díszítették a könyveket, helyenként arannyal. A kötéstáblák közepébe préselt királyi címer, mintegy védjegy díszítette a remekműveket. Leggyakoribb talán a lila bársonykötés volt, levél formájú, rézcsatokkal, de voltak vörös és kék bársonyba, vörös és kék selyembe, bőrbe kötött darabok is. A kötéseket időnként aranyozott ezüstcsatok, olykor zománcberakásos csatok díszítették. Még a metszés oldalt is aranyozás, festés, poncolás díszítette.

Megállapítottuk, hogy a könyvtár és könyvei mind-mind mesterművek, igazi reneszánsz remekek. Akár tekinthetjük világhírű státusz szimbólumnak is, de mi nem akarjuk annak látni. Holott tudjuk, hogy ennél nagyobb gyűjtemény a korabeli Európában csak egy volt, a vatikáni. A Bibliotheca Corvinában klasszikus szerzők és egyházfiak művei, kortárs szerzők uralkodóknak ajánlott kötetei is megtalálhatók.

Közben János testvér testvére jelezte, hogy lassan indulnunk kell. Visszasétáltunk a könyvtárhoz ahol elbúcsúztunk Naldo Nalditól. Aztán még utánunk kiáltott:

-Lehet, hogy versbe szedem a könyvtárat! Az lesz a címe, hogy… De laudibus Augustae Bibliotheace.

Már sötét volt mikor elköszöntünk János testvér testvérétől.

Hazatérve egyfolytában az a fránya tér-idő kontinúm járt az eszünkbe. Nem kellett volna mégis megmenteni a könyvtárat a török dúlástól?

Fodor Villő

A rég múlt harcosai csapatának oszlopos tagja

Corvinák

IDŐUTAZÁS

MÁTYÁS KIRÁLY KÖNYVTÁROSÁT KÉRDEZTÜK

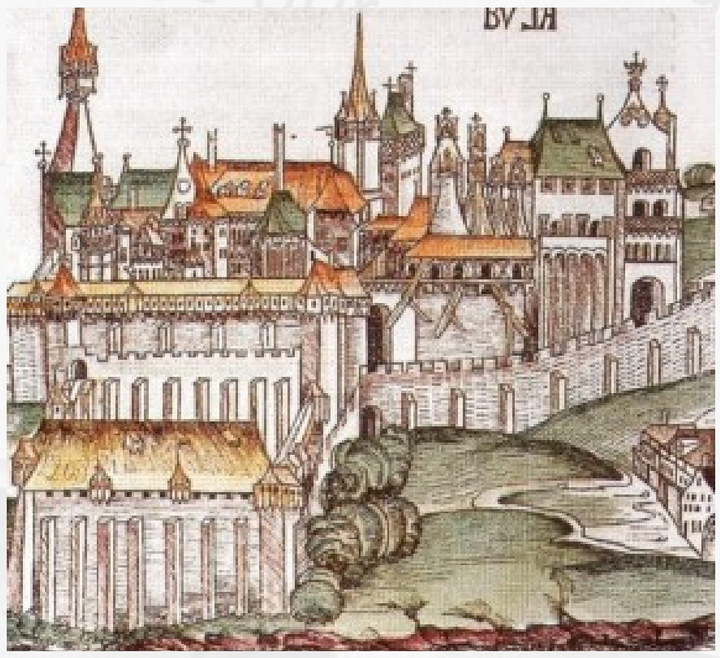

TUDJÁTOK MI A KÖZÖS A GÚTAI CORVIN MÁTYÁS ALAPISKOLA KÖNYVTÁRA ÉS CORVIN MÁTYÁS KÖNYVTÁRA KÖZÖTT? EZ NAGYON EGYSZERŰ, NALDO NALDI EGYIKBEN SEM JÁRT. MI MOST MÉGIS ŐT KÉRDEZZÜK A CORVIN MÁTYÁS ALAPISKOLA ÚJSÁGJA, A MÁTYÁS, AZ IGAZSÁGOS NEVÉBEN, ARRÓL MILYEN VOLT AZ ISKOLÁNK NÉVADÓJÁRÓL ELNEVEZETT BIBLIOTÉKA.

MÁTYÁS KIRÁLY UDVARÁBAN TEVÉKENYKEDŐ TADDEO UGOLETTO ÖSZTÖNÖZTE A KIRÁLYT A KÖNYVTÁR LÉTREHOZÁSÁRA, ITÁLIÁBA UTAZOTT, HOGY MEGSZERVEZZE A KÖNYVEK SZÁLLÍTÁSÁT A KÖNYVTÁRBA, ITT TALÁLKOZOTT NALDO NALDIVAL, FIRENZEI HUMANISTÁVAL, AKI A KIRÁLY SZÁMÁRA FIRENZÉBEN DOLGOZÓ SCRIPTOROK, VAGYIS KÓDEXMÁSOLÓK MUNKÁJÁT FELÜGYELTE. MIVEL NEM VOLT MÁS VÁLASZTÁSUNK, EZÉRT SEGÍTSÉGÜL HÍVTUK AZ IDŐUTAZÁST, HOGY KIFAGGATHASSUK.

VALAMIKOR RÉGEN A 15. SZÁZADBAN NEM VOLT OLYAN EGYSZERŰ KÖNYVTÁRAKAT ALAPÍTANI, HISZEN MÁSHOGY KÉSZÜLTEK A KÖTETEK, MINT A MI 21. SZÁZADUNKBAN. HOGYAN KÉPZELJÜK EL MÁTYÁS KIRÁLY KÖNYVTÁRÁT?

AZT, HOGY HOGYAN NÉZHETETT KI MÁTYÁS KIRÁLY KÖNYVGYŰJTEMÉNYÉNEK SZENTÉLYE, MÉG MAGAM SEM TUDOM PONTOSAN. 1488-BAN JEGYEZTEM LE A FENSÉGES KÖNYVTÁR LEGENDÁJÁT. MÁTYÁS KÖNYVTÁRA A BUDAI PALOTA DUNÁRA NÉZŐ OLDALÁN, KIRÁLYI KÁPOLNA MELLETT, A TRÓNTEREM KÖZELÉBEN FOGLALT HELYET. MAGAS, ÍVELT BOLTOZATÚ KÖNYVTÁRTEREM VOLT, AMELY SZÁMÁRA KÉT SZÍNES ABLAK BIZTOSÍTOTTA A FÉNYT. A KÖNYVTÁRTERMET INTARZIÁS KÖNYVSZEKRÉNYEKKEL RENDEZTÉK BE, NYITOTT POLCOKON HELYEZKEDTEK EL A KÖNYVEK, AMELYEKET NEHÉZ, VÖRÖS FÜGGÖNYÖKKEL VÉDTEK A PORTÓL. A TEREMBE KÉT AJTÓ VEZETETT, AZ EGYIKEN BÁRKI BELÉPHETETT, A MÁSIKON CSAK A KIRÁLY TUDOTT ELVONULNI. A TEREMBEN MINDENÜTT LÁDÁK HELYEZKEDTEK EL KÖRBEN, HOGY MINÉL TÖBB KÖNYVET TUDJON A KÖNYVTÁR BEFOGADNI. A TEREM KÜLÖNLEGESSÉGÉT SZIMBOLIZÁLTÁK A KÖZÉPEN TALÁLHATÓ TRIPUSZOK, AMELYEKET ARANYSZÁLLAL SZŐTT VÁSZON FEDETT, DRÁGAKÖVES DÍSZÍTÉSSEL.

B*ŐRKÖTÉSES CORVINA, RÉZCSATTA***L**

NALDI ÚR, ÖN FIRENZÉBEN ÉL, MÁTYÁS KIRÁLY VISZONT AZZAL BÍZTA MEG, HOGY FELÜGYELJE A KÖNYVTÁRÁT. MIT JELENT EZ PONTOSAN?

AZ ÉN DOLGOM AZ VOLT, HOGY FELÜGYELJEM AZOKAT, AKIK MÁSOLJÁK ÉS DÍSZÍTIK A KÓDEXEKET, VAGYIS A SCRIPTOROKNAK VOLTAM A VEZETŐJE, VALAMINT A KÖNYVTÁR DICSŐÍTÉSÉRE ÍRTAM MEG MAGASZTALÓ MUNKÁMAT.

MITŐL VOLT KÜLÖNLEGES A KÖNYVTÁR, AZ EGÉSZ GYŰJTEMÉNY?

ÁLMOMBAN AZT LÁTTAM, HOGY EGY 21. SZÁZADI ÚJSÁGBAN AZT ÍRJÁK MAJD RÓLA: HUNYADI MÁTYÁS MAGYAR KIRÁLY VILÁGHÍRES KÖNYVTÁRA. AZ ELSŐ HUMANISTA FEJEDELMI BIBLIOTÉKA VOLT ITÁLIÁN KÍVÜL, EURÓPÁNAK AZ ALPOKTÓL ÉSZAKRA ELTERÜLŐ RÉSZÉN. A TI IDŐTÖKRE SAJNOS A 2000 KÖTETBŐL CSAK NÉHÁNY SZÁZ DARAB MARAD MEG, DE TUDTAM, HOGY NAGY BECSBEN FOGJÁK TARTANI A TUDÓSOK. DE HOGY MIÉRT IS VOLT EGYEDI? AZÉRT, MERT A KÓDEXEKET ITÁLIAI KÖNYVKÖTŐMESTER EGYEDI KÖTÉSTERVVEL DOLGOZTA KI, GAZDAG ARANY DÍSZÍTÉS, A KÖTÉSTÁBLÁKRA A KIRÁLY CÍMERÉT PRÉSELTÉK. SZÉPSÉGÜKET JELLEMEZTE, HOGY MEGTALÁLHATÓAK VOLTAK BENNE LILA, VÖRÖS, KÉK BÁRSONY, VALAMINT KÉK ÉS VÖRÖS SELYEMDARABOK IS. A KÜLÖNLEGES BŐRKÖTÉSŰ KÖNYVEKET LEVÉLFORMÁJÚ RÉZCSATOK, A TEXTILKÖTÉSEKET ZOMÁNCBERAKÁSSAL DÍSZÍTETT ARANYOZOTT ÉS EZÜSTCSATOK EGÉSZÍTETTÉK KI.

A BIBLIOTHECA CORVINA ELNEVEZÉS A PHILOSTRATOS-CORVINA TARTALOMMUTATÓJÁBAN FORDUL ELŐ EGYETLEN EGYSZER. A SZÉLSŐ BORDŰR KÖZEPÉN MÁTYÁS RÓMAI CSÁSZÁROKAT IMITÁLÓ ÉREMPORTRÉJA LÁTHATÓ

MILYEN KÖTETEK ÉS HOGYAN KERÜLTEK A KÖNYVTÁRBA?

A KÖTETEK KÖNYVTÁRBA SZÁLLÍTÁSA MINDEN TUDOMÁSOM SZERINT NEM EGYSÉGES VOLT. BIZTOS VAGYOK BENNE, HOGY MÁTYÁS FELESÉGE BEATRIX, NÁPOLYI HERCEGNŐ DÖNTŐ SZEREPET JÁTSZHATOTT A KÖNYVTÁR LÉTREHOZÁSÁBAN, EZÉRT KÖNYVMÁSOLÓ MŰHELYT IS NYITOTTAK BUDÁN. A KIRÁLYOTOKAT SOK TUDÓS EMBER VETTE KÖRÜL, MINT TADDEO UGOLETTO BARÁTOM, VAGY FRANCESCO BANDINI, AKIK SZINTÉN ÖSZTÖNÖZTÉK MÁTYÁST A KÖNYVTÁR LÉTREHOZÁSÁRA. HOGY MILYEN KÖTETEK KERÜLTEK A KÖNYVTÁRBA? AMIT BIZTOSAN TUDHATOK, HOGY VITÉZ JÁNOS KÖNYVTÁRÁNAK KÖTETEI, VALAMINT JANUS PANNONIUS PÉCSI PÜSPÖK ÉS HANDÓ GYÖRGY KALOCSAI ÉRSEK KÓDEXEINEK EGY RÉSZE IS MÁTYÁS GYŰJTEMÉNYÉT GAZDAGÍTOTTA. MEGTALÁLHATÓAK VOLTAK BENNE LATIN ÉS GÖRÖG NYELVŰ MŰVEK, KLASSZIKUS SZERZŐK ÉS EGYHÁZATYÁK MŰVEI, NÉHÁNY KORTÁRS SZERZŐ MŰVEI, MINT THÚRÓCZY JÁNOS VAGY PIETRO RANSANO MŰVEI S EGYARÁNT.

KEDVES NALDI ÚR, ÖN SZERINT MELYIK VOLT A LEGKIEMELKEDŐBB KÓDEXEK VAGY KÖNYVEK A KÖNYVTÁRBAN?

HÁT, HOGY CSAK PÁRAT EMLÍTSEK, AKKOR A PHILOSTRATOS-CORVINA VOLT, AMELYET ANTONIO BONFINI BARÁTOM FORDÍTOTT LE GÖRÖGRŐL LATINRA. A MÁSIK ILYEN MŰ BÍBORBANSZÜLETETT KONSTANTIN, BIZÁNCI CSÁSZÁR MŰVE, AMELYET EGYEDÜL A CORVINA KÖNYVTÁR ŐRZÖTT MEG.

EZT A KÖTÉSTÍPUST KIFEJEZETTEN A BUDAI KIRÁLYI KÖNYVTÁR SZÁMÁRA FEJLESZTETTE KI AZ ITÁLIÁBÓL ÉRKEZETT KÖNYVKÖTŐ

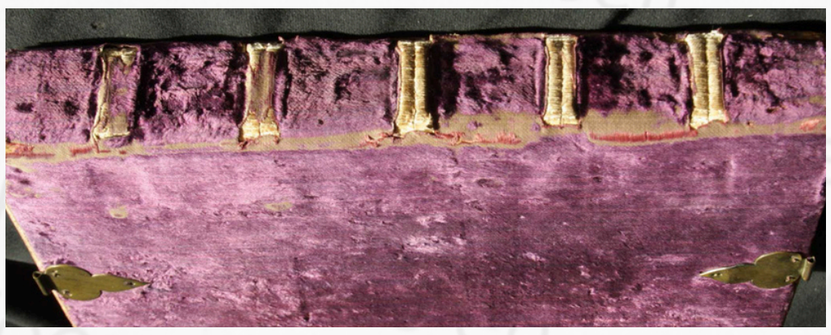

A BUDÁN BEKÖTÖTT CORVINÁK JELLEMZŐ KÖTÉSTÍPUSA VOLT A LILA BÁRSONYKÖTÉS LEVÉLFORMÁJÚ RÉZCSATOKKAL

***A** BÁRSONYKÖTÉSEKET BUDÁN OLYKOR ZOMÁNCBERAKÁSSAL DÍSZÍTETT, ARANYOZOTT EZÜSTCSATOKKAL LÁTTÁK EL, MIKÉNT AZ AUGUSTINUS-CORVINA ESETÉBEN IS*

KEDVES NALDO NALDI, HA ÜZENHETNE VALAMIT A 21. SZÁZADNAK, MI LENNE AZ?

AZT ÜZENEM, HOGY IGYEKEZZENEK MEGŐRIZNI A TUDOMÁNYT ÉS MŰVÉSZETET A JÖVŐ SZÁMÁRA.
KÖSZÖNJÜK A BESZÉLGETÉST, EZZEL IDŐUTAZÁSUNK VÉGET ÉRT.

CORVINÁK CSAPATA

Diósi Hármas

Móricz-morzsák

Képzeletbeli interjú Naldo Naldival, a Corvina-könyvtár humanista tudósával

(Iskolaújság: Móricz-morzsák, különkiadás)

Naldo Naldi

A könyvek őrzője

A 15. század végén, Mátyás király udvarában nemcsak karddal, hanem tollal is hősök születtek. A reneszánsz Itáliából érkező tudósok közül sokan járultak hozzá ahhoz, hogy Buda a kor egyik szellemi központjává váljon. Egyikük **Naldo Naldi (más néven Naldus Naldius)**, firenzei humanista, aki a híres **Corvina-könyvtár** munkatársaként dolgozott. Most képzeletbeli időutazásra indulunk, hogy interjút készítsünk vele.

A palota csendes szárnyában járunk, ahol a napfény aranyosan csillan a márványpadlón. A falakat faragott polcok borítják, rajtuk gazdagon díszített, aranyozott bőrbe kötött kötetek. A levegőben tintaszag és pergamen illata keveredik.

A teremben egy férfi lép elénk — Naldo Naldi, az itáliai humanista, aki maga is részt vesz a könyvtár összeállításában.

Mester Naldi, hogyan került Mátyás király udvarába?

- Ifjúkoromban Firenzében tanultam, ahol a humanista műveltség iránti vágy mindenkit áthatott. Híre ment, hogy Magyarország királya, **Mátyás**, igazi pártfogója a tudománynak és a

művészeteknek. Amikor meghívást kaptam udvarába, nem haboztam: Buda akkoriban úgy tündökölt, mint egy új Athén a Duna partján.

Milyen a munka a Corvina-könyvtárban?

- A Corvina nem csupán könyvtár– **temploma a tudásnak**. Másolatokat készítünk antik szerzők műveiből, sőt, gyakran illusztráljuk is őket gyönyörű miniatúrákkal. A király maga is lelkes olvasó: latinul, olaszul és görögül is forgatja a könyveket. Büszkeséggel tölt el, hogy részese lehetek e kincs gyarapításának.

Milyen könyvek találhatók itt?

- Minden, amit a tudás kívánhat: az ókori szerzők, mint **Arisztotelész, Platón, Cicero és Vergilius**, de a legújabb itáliai tudósok művei is. Sok könyv egyenesen Itáliából érkezik, másokat pedig **magyar írnokok másolnak és aranyoznak** a király parancsára. A díszítés is páratlan: **miniatúrák, aranyozott kezdőbetűk, díszes címlapok** – igazi műalkotások.

Miért ilyen fontos Mátyásnak a könyvtár?

- A király hisz abban, hogy az uralkodónak nemcsak karddal, hanem tudással is kormányoznia kell.
  A könyvtár célja, hogy **a tudomány erejével emelje Magyarország hírnevét**, és a magyar királyi udvar **Európa egyik legműveltebb központjává** váljék.
  „A tudás a legnagyobb hatalom” – szokta mondani királyunk.

Ön szerint sikerült elérni ezt a célt?

- Kétség sem fér hozzá! Itáliából, Németországból, Lengyelországból tudósok, költők és művészek érkeznek Budára. A könyvtár nemcsak gyűjtemény, hanem **a tudás szimbóluma**, amely örökre fennmarad – még akkor is, ha az idők vihara elsodorja.

Ön írt egy híres költeményt is Mátyás királyról. Miről szól ez a mű?

- A **„De laudibus Augustae Bibliothecae”** című művem a királyi könyvtár dicséretét zengi. Azt akartam megmutatni, hogy Magyarország, bár távol van Itáliától, **nem marad el semmiben a klasszikus kultúrák fényétől**. A költeményben úgy festem le Mátyást, mint egy új Augustus császárt – a béke, a tudás és a műveltség védelmezőjét.

Corvin Mátyás

Milyen embernek ismeri Mátyás királyt?

- Bölcs, szigorú, de igazságos uralkodónak. Megbecsüli a tudósokat, ám elvárja, hogy a tudás szolgálja a birodalmat. Gyakran beszélgetünk filozófiáról, történelemről, sőt még a csillagokról is. Nagyra értékeli a tudást, a művészeteket.

Mit üzenne a mai diákoknak, akik talán épp az iskolaújságban olvassák ezeket a sorokat?

- A könyvek nem poros tárgyak, hanem **kulcsok a világ megértéséhez**. Őrizzétek meg a kíváncsiságotokat, mert a tudás nemcsak hatalmat, hanem örömöt is ad. Mátyás király hisz abban, hogy a tudós ember a legnagyobb kincs az ország számára.

Corvinák

Ahogy kilépünk a teremből, még egyszer visszanézünk a polcokra. A Corvina-kódexek aranyozott lapjai a gyertyafényben szinte életre kelnek.
Naldo Naldi mosolyogva mondja: „Ezek a könyvek nemcsak a király kincsei – Magyarországé és az emberiségé is.”

Szerzők: Csető János
Gálffy Botond
Tompa Mátyás

Fekete sereg-élyek

Időutazók

ZSELÍZI SULIÚJSÁG

BUDAI KRÓNIKÁS: KÜLÖNKIADÁS

Exkluzív interjú a királyi udvarból

„Ahol a könyvek aranyban tündökölnek” – Beszélgetés Naldo Naldival

- Üdvözöljük olvasóinkat! Mai vendégünk a neves firenzei humanista, Naldo Naldi, aki Mátyás király udvarában tölt be kulcsfontosságú szerepet. Mester, mesélne nekünk a munkájáról?
- Üdvözlöm az ifjúságot! Megtiszteltetés itt lenni. Feladatom meglehetősen összetett: én felügyelem a Mátyás király számára zajló kódexmásolási munkálatokat, de nem csak a technikai részletekkel foglalkozom; nemrég fejeztem be dicsőítő epikus művemet, a „De laudibus Augustae Bibliothecae”-t, amelyben az uralkodó páratlan könyvtárát mutatom be a világnak.

- Sokan hallottunk már a Bibliotheca Corvináról, de kevesen láthatták. Milyen belülről ez a híres terem?
- Képzeljenek el egy termet a budai palota Dunára néző oldalán, a királyi kápolna és a trónterem szomszédságában. A falak mentén gyönyörű, intarziás könyvszekrények sorakoznak. A nyitott polcokat nehéz vörös függönyök védik a portól, a hatalmas, kettős ablakokon pedig színes üveg szűri át a fényt. Ez nem csupán egy könyvtár, hanem a tudás temploma.

- Mi teszi ezeket a könyveket olyan különlegessé?
- A királyunk nem ismer kompromisszumot a minőségben. A könyveket gazdag aranyozás díszíti, és mindegyikbe belepréselték a királyi címert. Vannak köztük lila, vörös és kék selyembe kötött darabok is. Ez a gyűjtemény az uralkodói reprezentáció csúcsa!

- Hol helyezkedett el a Bibliotheca Corvina rangsorban a korabeli gyűjtemények között?
- Hunyadi Mátyás magyar király világhíres könyvtára az első humanista fejedelmi bibliotéka volt Itálián kívül, talán 2000 kötetet számolt, és csak a vatikáni könyvtár múlta felül.

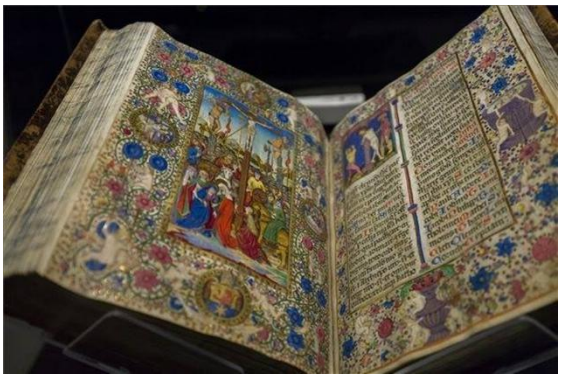

- Melyek voltak a könyvtár legkorábbi darabjai?
- A corvina legkorábbi iratai a Vitéz János könyvtárából származó kéziratok voltak.

- Ki érkezett az udvarba, akinek a jelenléte meghatározó volt a könyvtár szempontjából?
- Beatrix érkezése jelentős volt a könyvtár létrejötte szempontjából.

- Kik ösztönözhették Mátyást a reprezentatív könyvtár kialakítására?
- Az udvarban tartózkodó tudós olaszok, például Taddeo Ugoletto vagy Francesco Bandini ösztönözhették Mátyást.

- Hol és kik készítették a kódexeket?
- A budai palotában könyvkészítő műhelyt hoztak létre. Itt tevékenykedett például a milánói illuminátor, Francesco Castello is.

- Ki utazott Firenzébe a gyűjtemény gyarapítása érdekében?
- A királyi könyvtáros és nevelő, a pármai Taddeo Ugoletto utazott Firenzébe. Ugyanitt Bartolomeo della Fonte is segítette a fejlesztést.

- Kik voltak a leghíresebb művészek, akik a királynak dolgoztak?
- A leghíresebb itáliai scriptorok és illuminátorok: Attavante degli Attavanti, Boccardino il Vecchio, Gherardo és Monte di Giovanni.

- Melyik műben szerepel először a „Bibliotheca Corvina" elnevezés?
- „Bibliotheca Corvina" néven nevezi a királyi könyvtárat a Philostratus-corvina.

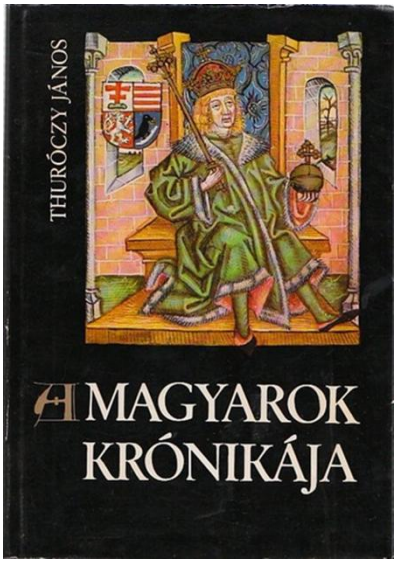

- Milyen típusú művek kaptak helyet a gyűjteményben?
- Klasszikus szerzők és egyházatyák művei, kortárs szerzők (például Thuróczy János és Pietro Ransano) munkái, valamint latin és görög nyelvű művek.

- Van-e olyan könyv, amely csak itt maradt fenn?
- Igen, Bíborbanszületett Konstantin bizánci császár „De caeremoniis" című művét egyedül a Corvina könyvtárban található példány őrizte meg az utókor számára.

- Mennyire voltak jellemzőek a nyomtatott könyvek a gyűjteményben?
- Nyomtatott könyveket még alig találunk közöttük, mert az igazi reprezentativitást a kézzel írt kódexek jelentették. Kivétel például Thuróczy János krónikája, amely nyomtatott formában került be.

Naldo Naldi szavai nyomán megelevenedett előttünk egy olyan korszak, ahol a könyv nem csupán információhordozó, hanem a legmagasabb szintű művészet és politikai reprezentáció eszköze volt.

Köszönjük Naldo Naldinak a rendkívüli beszámolót, olvasóinkat pedig arra biztatjuk: ha legközelebb a budai várban járnak, gondoljanak a falak között egykor rejtőző aranyozott kódexekre és azokra a humanistákra, akik Európa egyik legszebb könyvtárát hozták létre.

Kamarások

Találkozás Budán

Interjú Naldo Naldi firenzei költővel, Mátyás könyvtárának egyik alakítójával

Amint beléptem a boltíves könyvtárba, a szemem azonnal megakadt az égetett tégla- és kőfalak magasságán. Láttam a hosszú polcokon sorakozó köteteket a történelem nagyobbnál, nagyobb alakjaitól. Naldo Naldi ott várt rám, az ikerablakon beömlő fény pedig hatalmas árnyékot vetett a háta mögé. Köszöntöttük egymást, majd helyet foglaltuk és elkezdtük a beszélgetést.

Különösen szép ez a hely, nem gondolod? Tudod, én is most járok itt először.

Tényleg? Akkor hogyan tud ennyi mindent a könyvtárról?

Van egy jó barátom, aki sok mindent mesélt már róla, de szerintem illő lenne először bemutatkoznom, nem?

Igen, persze, csak nyugodtan!

Nevem Naldo Naldi, Firenze szülötte. Szüleim sajnos korán árván hagytak, ezért Sandra dajkám nevelt. Humanista neveltetésben részesültem, ez is ösztönzött arra, hogy írni kezdjek. Életem nagy részét az *Elégiák* című kötetem megírására szenteltem, de írtam még verseket, eklogákat és epigrammákat is. Személyes kapcsolatban álltam Lorenzo de´ Medici firenzei államfővel, akinek sok mindent köszönhetek.

Értem, és mikor kezdett el ezzel a könyvtárral foglalkozni?

Mint ahogy korábban említettem, van egy jó barátom, Taddeo Ugoleto, aki ennek a helynek a könyvtárosa. Mikor eljött Firenzébe, nagyon részletesen beszámolt nekem arról, hogy milyen is valójában ez a könyvtár. Csodálatosnak tartottam, ezért úgy gondoltam, hogy nekem is kell oda kódexeket írnom. Ezeket a kódexeket odaadtam Ugoletonak, hogy hozza el Budára.

A Naldi-kódex

Tudna esetleg valamit mesélni a könyvtár létrejöttéről?
Mátyás mindig is nagyon szeretett könyveket gyűjteni. Miután 1471-ben Janus Pannonius és Vitéz János is részt vettek a király elleni összeesküvésben, az ő könyvtáraik is Mátyáshoz kerültek. Ezeket a könyveket tekinthetjük a könyvtár alapjának. Később, amikor Mátyás feleségül vette Aragóniai Beatrixot, akkor ő nagyon gazdag könyvgyűjteményt hozott magával Nápolyból. A további gyarapodást elősegítették a Taddeo Ugoleto alatt dolgozó beszerzők, másolók és fordítók. Odáig nőtt a könyvtár, hogy a pápai könyvtár után a második legnagyobbként tartották számon a maga korában. Ugyanakkor a legnagyobb világi könyvtár volt.

Ismereteink szerint 2500 korvinát tartalmaz a könyvtár. Milyen művek találhatóak benne?

Főleg latin, görög és héber nyelvű kódexeket tartalmaz. Olyan híres emberek, mint Aranyszájú Szent János, Arthanasius, Cyrillus, Nazianzi Gergely és Nagy Basiliusnak művei találhatóak itt, valamint olyan híres szerzemények, mint a *Thuróczy-krónika*, *Ransano-krónikája* Bíborbanszületett Konstantin bizánci császár *De caeremoniis* egyetlen példánya és az *apostoli kánonoknak* egy felbecsülhetetlen példánya.

A Philostratus-corvina a Bibliotheca Corvina egyik ékessége, valószínűleg 1487-1490 között készült

Gutenberg csak néhány évtizeddel a könyvtár létrehozása előtt találta fel a könyvnyomtatást. Ez a könyvtár tartalmazott már nyomtatott könyveket?

Ebben az időben sokkal elterjedtebbek voltak a kézzel írott könyvek, mert ekkor még ez jelentette az uralkodóhoz illő reprezentativitást. A nyomtatott könyvek még csak elterjedőben voltak, ennek következtében alig tartalmazott nyomtatott könyveket a könyvtár. Fontos viszont megemlítenem a *Thuróczy János krónikája*, amely mindezek ellenére nyomtatott formában került fel a könyvtár polcaira.

A Thuróczy-krónika bőrkötésben

Mi volt a célja Mátyás királynak a könyvtár létrehozásával?

Beatrix királyné érkezése után az udvarban tartózkodó olasz tudósok, mint például Taddeo Ugoleto vagy Francesco Bandini ösztönözték a királyt, hogy hozzon létre egy reprezentatív könyvtárat. Ez meghatározta a könyvtár kinézetét is, nagyon törekedett a díszítettségre. Ezt tükrözték a könyvek is. Ezeket a könyveket lila, sárga, vörös és kék bársonyba és selyembe kötötték. A metszésüket aranyozással és poncolással díszítették. A reprezentatvitás érdekében a kódexek címlapjára ráfestették a király címerét. Néhány könyvnek bőrkötése volt.

Köszönjük az érdekfeszítő beszélgetést.

Sajnos ezt a könyvtárat eredeti formájában ma már nem láthatjuk. Mátyás halála után alábbhagyott a könyvtár gondozása és a könyvek gyűjtése. A Mátyást követő királyok sok könyvet elajándékoztak. Mohács után 1526.

szeptember 12-én a török sereg bevonult Budára, és kifosztották és felgyújtották a várost. A könyvtár könyveit elhurcolták. A legtöbb könyv Konstantinápolyba került. Mint később kiderült, a törökök is több könyvet elajándékoztak különböző nagyköveteknek. Később a 19. században a szultán visszaajándékozta a megmaradt könyveket. Napjainkban az Országos Széchenyi Könyvtárban 53 corvina található. Szerte a világban ezekkel együtt 216. A Bibliotheca Corvina Virtualis programon belül lehet megtekinteni a fennmaradt corvinákat az interneten is.

Az interjút a *Keszi Kultúra* c. lap számára készítette:

Cséplő Zsófia
Kis Arnold
Tóth Péter

Rezesbanda

A csapat neve:	A csapattagok neve:	A forduló száma:
Rezesbanda	Kiss Róbert VIII. Réz Bálint VIII. Szilvási Dániel VIII.	III.
A felkészítő pedagógus neve, e-mail címe, telefonszáma:	Az iskola neve és e-mail címe:	Regisztrációs kód:
Mgr. Vajda Gabriella vajdamgabo@gmail.com +421 915 740 588	ZŠ Mihálya Borsosa s VJM–Borsos Mihály Alapiskola, Veľké Úľany – Nagyfödémes zs.m.borsosa.vu@gmail.com +421 918 644 890, 031/70 20 475	K25TO-69d79e

„A tudomány dicső hajléka”

Beszélgetés Naldo Naldi firenzei humanistával Mátyás király könyvtáráról

Riporter: Tisztelt Naldi mester, nagy hírnév övezi azon verses munkáját, melyet Mátyás király könyvtáráról szerzett. Mi indította Önt e nemes feladatra?

Naldo Naldi: Nem csekély csoda volt az a könyvtár, melyet a magyar király Budán felépíttetett. Oly gazdag és díszes gyűjtemény vala az, melyhez foghatót Itália határain túl nem láttam. Méltónak véltem hát, hogy versbe foglaljam annak dicsőségét, hogy híre szerte Európában elterjedjen.

Riporter: Mily könyvek találtattak e bibliotékában?

Naldo Naldi: Ott voltak az ókori bölcsek írásai, a görög és római szerzők munkái, történetírók, filozófusok és költők művei. Mindezek pompás, igényes díszítésű kódexekben. Kezdetben egyszerűbb fehér indafonatos lapszéldíszek domináltak, később a legkiválóbb firenzei könyvfestők dolgoztak a magyar király kódexein. Gyakran antik motívumok, Mátyás-emblémák vagy a király saját portréi voltak láthatók. A magyar király nemcsak Itáliában dolgoztatott, hanem Budán is létesített egy rangos kódexmásoló műhelyt. A kötetekben díszhelyre került Mátyás tulajdonosi címere. Némelyeket selyembe vagy bársonyba kötötték és díszes veretekkel látták el, mások aranyozott bőrkötést kaptak. Minden darab önállóan megtervezett műremek volt, arannyal, festéssel, s a király címerével ékesítve, miképpen illik egy nagy király palotájához.

Riporter: A királyi palota mely részét ékesítette az Ön által megénekelt csoda?

Naldo Naldi: A bibliotéka a budai királyi palota keleti szárnyában, a trónterem mellett vala. Két magasra boltozott teremben. A kötetek a falak mentén futó faragott, aranyozott polcokon valának. Hogy por ne lepje őket, színes leplekkel borítva. A becsukott kódexeknek a gazdagon díszített corvinakötés adott csodás egyedi jelleget. A kötet címe általában a hátsó kötéstáblán vala olvasható, mivel a kódexek a polcokon első táblájukon feküdtek. A Dunára néző színes üvegablakok közt királyi kerevet álla. Mátyás király itt pihenvén olvasott vagy társalgott kedves humanistáival. Egy oszlopfőre ezt vésette a dicső király: *Mathias Princeps invictus ingenii voluptati opus hoc condidit generosum*, "A győzhetetlen Mátyás király a szellem gyönyörűségére emeltette ezt a nemes alkotást."

Riporter: Mit árul el mindez Mátyás király személyéről?

Naldo Naldi: Azt, hogy nem csupán karddal, de értelemmel is uralkodott. A tudományt és a műveltséget oly nagy becsben tartotta, miként a fejedelmi hatalom legfőbb oszlopait. Könyvtára által Magyarországot az európai műveltség sorába emelte.

Riporter: Mekkora vala e könyvtár jelentősége Európa szemében?

Naldo Naldi: Oly nagy, hogy nagyságban csak a római pápa könyvtára múlta felül. A corvinák híre messze földre eljutott, s minden tanult ember csodálattal emlegette a magyar király nevét.

Riporter: Mily szerepet játszott Itália e gyűjtemény megszületésében?

Naldo Naldi: Itália volt e tudományos fény forrása hosszú ideje már. Mátyás király bölcsen merített belőle, s Beatrix királyné érkezésével az itáliai szellem végképp gyökeret vert Budán.

Riporter: Mit gondol, mit üzen e könyvtár az utókor számára?

Naldo Naldi: Azt, hogy a tudás maradandóbb, mint a kőből emelt falak. A könyvek szétszórattak ugyan, ám szelleme ma is él, s dicséri Mátyás király nevét.

Tomori apródjai

Történelmi Magazin

RUBICON

2026/1

Reneszánsz királyi udvar vagy politikai fogás? – Egy királyi könyvtár titkai Naldo Naldival

Biztosan mindenki hallott már Mátyás király híres könyvtáráról és elgondolkodott már azon, vajon hogy nézhetett ki ez a páratlan gyűjtémeny. A történészek állítása szerint a visegrádi királyi palota nem csupán egy humanista uralkodó művészetek iránti tisztelete és szeretete, hanem egy céltudatos uralkodó szimbolikus politikai kommunikációja afelé, hogy egyszer Német – Római Császár lehessen. Magazinunk több hazai és nyugat – európai egyetemet bevonva a legmodernebb technikai eszközöket vette igénybe és egy időutazó géppel meglátogattuk a világhírű Bibliotheca Corvinianát. A vezetőnk pedig nem más, mint a híres olasz humanista költő Naldo Naldi!

Köszönöm, hogy beengedett minket egy ilyen nagynevű helyre! Körbevezetne minket, mert félő, hogy egyedül elvesznénk !

Igazán nincs mit megköszönni, én csak azt csinálom, amit az il Monarca akarna. Ahogy látják, a Bibliotheca egy négyzet alakú helységben helyezkedik el, ahol ívelt boltozat támasztja alá a magas mennyezetet. A falak sziklakeménységű égetett téglákból épültek, dupla violaszínű ablak ereszti be a fényt elölről. Egy ablak van jóval a bejárat felett, a másik a király távozási ajtaja felett. Ez az épület minden négyzetméterében hirdeti Mátyás, a reneszánsz fejedelem dicsőségét.

Kicsit megállítom! Egy: ki az a személy, aki külsőségeiben leginkább ismerhette a könyvtárat. Kettő: miért vannak görög üstök a könyvtár közepén?

A könyvtárat több kiváló humanista kortársam is ismerte, sőt kisebb – nagyobb feladatokat is elláttak benne, mint például Galeotto Marzio, vagy Antonio Bonfini. De ha csupán egy nevet mondhatok, akkor Taddeo Ugletót emelném ki, őt nem véletlenül nevezték ,,custos bibliothecaenak,, vagyis a könyvtár őrének. Az önök által értelmezett könyvtáros szerepét itt hiába keresik, tudják ez sok esetben inkább egy reprezentációs tér volt, nemcsak egy könyvtár.

Történelmi Magazin

RUBICON

2026/1

És a görög üstök ? A „görög üstök” tripuszok

Miért vannak rajtuk könyvek? Ezeket a görögök nem áldozásra használták ?

Mert a saggio király szereti előtérbe helyezni azokat a corvinákat, amelyek legjobban művelik a népét. Ezért is alapította meg a bölcs király ezt a könyvtárat. Biztosan észrevetted a falakon lévő mesterien készített polcozatot, amelyek, ahogy látod, valódi aranylemezekkel vannak díszítve. Rajta a corvinák pedig idő és eredet szerint vannak rendezve. A corvinákat, amelyek nem férnek rá a polcozatra, etruszk mesteremberek által készített ládákba helyezzük.

Mit lehet tudni a könyvtár történetéről ?

A bibliotheca története szorosan egybeszövődik a királyi palota történetével. Bár Károly Róbert és Nagy Lajos királyok idején Visegrád fontos helyszín volt, később e hely hanyatlani kezdett. Aztán 1476-ban megkezdődött a palota felújítása és megkezdődött e virágkor, s mindehez amit itt látnak, nagyban hozzájárult Beatrix királynénk, aki olyan e palotának, mint költőnek a múzsa.

A könyvtár pedig önmagában is páratlan, legelső és legrégebbi kötetei Vitéz János érsek könyvtárának kötetei, aki tagadhatatlanul példaképe mindazoknak, akik a tudomány és műveltség e nemes pantheonjának létrehozásán munkálkodtak. Itt a legjobb firenzei scriptorok dolgoznak azon, hogy e könyvtár köteteinek számában és szépségében páratlan legyen.

Mennyi könyv található összesen itt?

Itálián kívül ez az első humanista fejedelmi bibliotheca, közel 2500 kötetével csak a római pápa könyvtára múlhatja felül. Persze Firenze is birtokol számos corvinát, mert ott…qual è la parola? Másoltatják!

Azt mondta, hogy eddig csak Itáliában tartózkodott, ugye? Ahhoz képest nagyon jól beszéli a magyar nyelvet!

Grazie, valóban, az évek során próbáltam minél többet tanulni ungherese. Szignifikánsan nehéz nyelvetek van. Több éven keresztül tanultam.

Történelmi Magazin

RUBICON

2026/1

Most 1490 januárját írjuk. Úgy tudjuk a király finoman fogalmazva sem csattan ki az egészségtől. Hogy van most a király, már stabilabb az állapota ?

Igen, kifejezetten jobbn van, de Ugoletto azt mondta, hogy már csak az árnyéka önmagának. Sokkal agresszívebb, mint valaha volt. Mondjuk, ha jómagam nem tudnék járni, vagy csak fájdalmak közepette, akkor én se lennék túl contento! Az viszont terveiben van, hogy a tavasszal Viennába megy és ott ünnepli a Virágvasárnapot. Javaslom, látogassák meg király urunkat és lepjék meg kedvencével, vigyenek neki egypár fügét, hogy mihamarabbi gyógyulást kívánjak neki.

Az utolsó kérdésünk bevallom kissé provokatív lesz. Mindaz amit itt látunk, a díszes corvinák, s e csodás tér valóban a kultúra, a műveltség, s a humanista eszme dicsőítése, vagy inkább politikai és hatalmi presztizsépítés ?

Egy királyi udvarban minden politika...

E kincsekkel ékeskedő páratlan könyvtár egy olyan festmény, amelyben mindenki azt lát, amit szeretne. Egy magamfajta költő és humanista a műveltség ragyogását, egy külföldi követ viszont a bölcs és hatalmas király dicsőségét. Ugoletto mindig is bíztatta az udvart, hogy e könyvtár legyen több, legyen egy reprezentatív hely, ahol láthatóvá válik felséges urunk dicsősége. Nézze, ez a mű itt a De caeremoniis, Bíborbanszületett Konstantin munkája, egy valóságos kincs, számomra a tudás eszköze, a külföldi követ számára uram gazdagságának és hatalmának kézzelfogható bizonyítéka. Egy olyan királyé, aki méltó ennél még többre is, császári dicsőségbe...

... Köszönöm az információkat és a körbevezetést. A királynak jó egészséget és további áldásos éveket kíván a Rubicon Magazin szerkesztősége !

Történetírók

Időutazás, avagy Mátyás király udvarában jártunk

Sziasztok, egy igazán különleges utazásról szeretnék mesélni nektek: ellátogattunk Hunyadi Mátyás luxus kategóriás könyvtárába, ahol Naldo Naldi, a híres költő vezetett minket körbe.
A könyvtár olyan volt, mint a mai világban egy prémium előfizetéses Netflix csomag, csak itt nem sorozatokat, hanem könyveket „pörgettek". A könyvtártermet, amely a budai palota Dunára néző oldalán, a királyi kápolna mellett és a trónterem közelségében foglalt helyet, intarziás könyvszekrényekkel rendezték be, a nyitott polcokat nehéz vörös függönyök védték a portól, a terem kettős ablakát színes üveg fedte.
Mátyás könyvtára, a híres Bibliotheca Corviniana tele volt gyönyörű, kézzel írt és gazdagon díszített könyvekkel, a corvinákkal, amik akkoriban igazi ritkaságnak számítottak. Olyan volt ez, mintha valakinek ma meglenne az összes legújabb kütyüje, csak ez sokkal menőbb volt, mert pergamenből készült, csodálatos aranyozott díszítésekkel. Ennél szebb könyvtára talán csak a pápának van! – ámultunk.
- Mennyi corvina van körülbelül a könyvtárban? – tudakoltuk Naldotól a könyveket csodálva.
- Kb. 2000 darabot tartanak itt számon.
- Tudnál nekünk mesélni a könyvekről néhány érdekességet?
- Persze, nagyon szívesen. A lila, vörös és kék bársonyba, illetve a vörös és kék selyembe kötött darabok címlapján a királyi címer található. A bőrkötéseket levélformájú rézcsatok, a textilkötéseket zománcberakással díszített aranyozott ezüstcsatok egészítik ki. Azért fekszenek előlapjukon a polcokon, hogy a belépő számára ne csak szellemi, de esztétikai élményt is nyújtsanak. Királyunk fontosnak tartja az egységes látványt.
Valóban lenyűgöző látványt nyújtottak a polcokon sorakozó könyvek, úgy tűnik, Mátyás tényleg mindenre gondolt.
-A könyvtárban a klasszikus szerzők és egyházatyák művei, valamint kortárs szerzők Mátyásnak ajánlott kötetei lelhetők fel. A művek latin és görög nyelven íródtak. Bíborbanszületett Konstantin bizánci császár *De caeremoniis* című műve a könyvtár egyik különleges darabja – dicsekedett kísérőnk.
Megdöbbenve hallgattuk, ahogyan Naldo Naldi mesélt a könyvtárról. Történelem órán már megtanultuk, hogy Mátyás királynak fontos volt az eszmei érték, de azt sohasem gondoltuk volna, hogy a külalak, a reprezentáció is elengedhetetlen volt számára.
- Mátyás király nem kényszerből olvasott, hanem mert tudta, hogy a tudás hatalom - mesélte Naldo Naldi, miközben mi arra gondoltunk, hogy a kötelező olvasmányok vajon miért nem ilyen izgalmasak. Mátyás ugyanis nem szenvedésként élte meg az olvasást, mint mi egy-egy vastag regénynél, hanem élvezte, mert kíváncsi volt a világra. „Egy jó uralkodónak nemcsak kardja van, hanem kérdései is" - mondta Naldi, és ekkor már tényleg úgy hangzott, mintha Mátyás a reneszánsz kor tanulós influenszere lett volna. Ezt hallva mi csendben megfogadtuk, hogy legközelebb legalább nem sóhajtunk fel hangosan olvasásórán (jó, talán csak egészen halkan).
- Mi ösztönzött téged arra, hogy írj Mátyás könyvtáráról egy dicsőítő költeményt? – kérdeztük a neves poétától.
- Meg akartam mutatni a külvilágnak, azoknak, akiknek nem volt lehetőségük saját szemükkel látni a könyvtárat, hogy milyen becses dolgokat tud létrehozni Mátyás király.

Interní

A corvinák között voltak történelmi, tudományos és irodalmi művek is, vagyis Mátyás nemcsak hatalmas, hanem művelt is akart lenni. Ez a könyvtár Európa egyik legnagyobb szellemi kincse - hangsúlyozta Naldi, mi pedig kezdtük érteni, miért volt Mátyás annyira különleges uralkodó.

A látogatás végén elköszöntünk Naldo Nalditól. Reméljük, hogy a könyvtár történetét olvasva, ti is közelebb kerültök az olvasáshoz. Talán így megértjük, milyen kincsek vannak a kezünkben, és hogy egy könyv néha többet adhat, mint bármilyen alkalmazás, még akkor is, ha nem lehet rajta kommentelni.

Interní